

ΦΩΤΙΣΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΦΗΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΑΠΛΕ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ ΜΕΤ' ΕΙΚΟΝΩΝ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΙ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΗΤΣΟΠΟΥΛΟΥ
καθηγητοῦ τῆς Γεωλογίας
ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ἢ Πολυτεχνείῳ.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΙ
ΝΙΚ. Κ. ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΔΡ. Φ. Ε.
ΑΛΕΞΑΝ. Δ. ΒΑΛΒΗ ΔΡ. Φ. Ε.

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ

- 'Er Ἀθήναις ἐτησίᾳ Δρ. 7 —
- 'Er ταῖς Ἐπαρχίαις ἑτ. » 7.50
- 'Εξάμηνος » 4 —
- 'Er τῷ Ἑξατερεκῷ Φρ. χρ. 8 —

ΓΡΑΦΕΙΟΝ «ΠΡΟΜΗΘΕΟΣ»

- 13 — Οδός Φειδίου — 13
κατωτέρω τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου.

ΤΙΜΗ ΕΚΑΣΤΟΥ ΦΥΛΛΟΥ
15 — ΛΕΠΤΑ — 15

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ : Γεωλογία τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ Κ. Μητσοπούλου — Η διμοιργία τοῦ ἀνθρώπου ὑπὸ Ἀλεξ. Βάζητ. — Ήπειρ πλειάδων, ύδων καὶ θαλάσσης τῆς Ελλάδος. — Η παπανικιτοπούλου. — Ήπειρ ιερῶν δένδρων ὑπὸ Ιωάννου Λοβέρδου. — Μακροβιότης τῶν δένδρων.

ΓΕΩΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ⁽¹⁾

"Οπως ἡ ιστορία τοῦ ἀτρωπίτου γένους, διηγουμένη κατὰ σειρὰν τὰς ἐν τῇ παρελεύσει τῶν ἔκκτοντας τηρίδων λαβούσας χώραν διαφόρους τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐθνῶν πράξεις, καταδεκνυτιν ἡμῖν τὴν ἐν τῇ διελεύσει τοῦ χρόνου γενομένην δικινόφωσιν καὶ πρώσον τῆς ἀνθρωπότητος, οὕτω καὶ ἡ ιστορικὴ γεωλογία διδάσκει ἡμᾶς τὴν βαθμιαίαν δικινόφωσιν καὶ διάπλασιν τῆς θεοσοραίας, ἥτοι τοῦ στερεοῦ τῆς γῆς φλοιοῦ καὶ τῶν ἐπ' αὐτῆς κατοίκων, αἵτινες ἔλαχθον γήραν ἐντὸς χρόνου μακροῦ, ἥπο τοῦ πρώτου σταδίου τῆς πρὸς λεπτὸν κέλυφος δυναμένης νὰ παρθεληθῇ τότε λιθοστράφεις ἄχρι σῆμερον.

Τὰ διηγούμενα δὲ τὴν ιστορίαν τῆς λιθοστράφειας συγγράψιμα εἰνε τὰ πετρώματα ἔκεινα, ἅτινα ἐσχηματίσθησαν τῇ ἐνεργείᾳ τῶν ὑδάτων (τὰ ὑδατογεγεῖ), σχηματίζονται δὲ καὶ νῦν ἐπὶ τοῦ βυθοῦ τῶν θαλασσῶν καὶ λιμνῶν, καὶ τὰ ἐντὸς τῶν πετρωμάτων τούτων ἀπαντῶντα ἀπολελιθωμέρα λείψατα φυτῶν καὶ λίθων, ἅτινα ἔζησάν ποτε ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς γῆς, ἐξέλιπον δὲ νῦν τὰ πλεῖστα. Τοιαῦτα πετρώματα εἰνε π. γ. οἱ ἀσθετόλιθοι τῆς Πειραικῆς χερσονήσου, τοῦ Κορινθιακοῦ ἴσθμου, τῶν

(1) Στημ. Μάθημα διδάχθεν ἐν Ισθμίᾳ τῇ 7ῃ Ἀπριλίου κατὰ τὴν ὑπὸ τῶν σπουδαστῶν τοῦ Μετσοβίου πολυτεχνείου γενεμένην ἐπιστημονικὴν ἐκδοσούν.

Πατρῶν, τοῦ Αἰγίου κτλ. κατάμεστα ὅντα ζωικῶν λειφάνων. Δικαίως λοιπὸν τὰ ὑδατογενῆ πετρώματα παρεύλλονται πρὸς ψύλλα βιβλίου, τὰ δὲ ἐν αὐτοῖς ὑπόρχοντα ἀπολιθώματα πρὸς τὰς ἐπιγραφὰς καὶ τὸ κείμενον τοῦ συγγράψιματος.

"Οπως δὲ ἡ ιστορικὸς τὰ ἥθη καὶ ἔθιμα, τὸν βαθὺ μὲν τοῦ πολιτισμοῦ, τὸ εἰδὸς τοῦ πολιτεύματος καὶ θρησκεύματος, καὶ ἐν γένει τὴν ιστορίαν λαῶν παναρχαίων διασπαρνίζει καὶ ἔξηγει διὰ τῶν ἐρεπίων, τῶν ἐπιγραφῶν, τῶν ὅπλων, τῶν ἀγγείων, τῶν γομισμάτων κτλ. Ἄτινα ἀνευρίσκει δι' ἀνασκαφῶν, καθ' ὅμοιον τρόπουν καὶ ὁ γεωλόγος. Κατεῖ νῦν ἐρμηνεύσηρ τὰ ἔγγη, Ἄτινα ἐπὶ τῆς γῆνος ἐπιφανείας ἐγκατέλιπον παρελθόντες γεωλογικοὶ αἰώρες, καὶ νῦν ἀνεύρῃ τὴν σχέσιν, θν ταῦτα ἔχουσι πρὸς τὴν δικινόφωσιν τοῦ ἡμετέρου πλανήτου. "Οθεν θέμα τῆς ιστορικῆς γεωλογίας εἰνε ἡ ἐξερεύησις τῆς βαθμιαίας διαμορφάσεως τοῦ ὑμετέρου πλανήτου ἀπὸ τοῦ πρώτου σταδίου τοῦ σχηματισμοῦ αὐτοῦ ἀρρε σήμερον, ἵδια δὲ της Λιθοφιλίας, καὶ ἡ περιγραφὴ τῶν διαφόρων ταύτης πετρωμάτων καὶ τῶν ἐντὸς τούτων ἀπαντώντων ἀπολιθωμάτων, περὶ ὧν εἰδικότερον ἀσχολεῖται ἡ παλαιοτολογία. "Τὸ ποιαύτην λοιπὸν ἐποψίν θέλομεν ἐξετάσει ἐν τοῖς ἔξης τὸ παρελθόν τῆς Ἑλληνικῆς γῆς καὶ τοῦ Κορινθιακοῦ ἴσθμου, συντομώτατα διηγείσθηται.

* * *
Πρὶν η θαυμασία αὕτη χώρα ἀναλάμψῃ ἐν τῇ ιστορίᾳ τῆς ἀνθρωπότητος καὶ ἀναδείξῃ Θεμιστοκλέα, Φειδίαρ, Τιμολέοντα καὶ τάσους ἄλλους τῆς σεμνῆς ἀρχαιότητος μεγάλους ἄνδρας, καὶ ἐν γένει πρὶν ἐμφανισθῶσιν ἐνταῦθα τὰ πρῶτα λογικὰ ὅντα τῆς λιθίνης, δρεγματικῆς καὶ σινηρᾶς ἐποχῆς, ἐπὶ ἐκατομμύρια ἔτη ὑπῆρξε τὸ οἰκητήριον ζώων ἐντελῶς ἀνορίων πρὸς τὰ τῆς πα-

ρούστης ἐποχῆς. Πίθηκοι, ἔλέφαντες, ρινοκέρωτες, λέοντες καὶ πλεῖστα ἄλλα ζῷα, ἐξείψαντα νῦν καθ' ὅλοκληρίαν ἀπὸ τῆς Ἑλληνικῆς γώρας, κατόκουν τὰ δασόφυτα αὐτῆς ὅρη, τὰς λίμνας καὶ ποταμούς.

Κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους δὲ καὶ πρὸ τοῦ ἀνθρώπου τούτους χρόνους ἡ γώρα αὕτη διέφερε καὶ ὡς πρὸς τὸ γεωγραφικὸν αὐτῆς σχῆμα, διότι τότε οὔτε Κορινθιακός, οὔτε Σαρωνικὸς ὑπῆρχε κόλπος, οὔτε Αἰγαῖον πέλαγος, ἄλλα γώρα μεγάλη συνδέουσα τὴν Εὐρώπην μετὰ τῆς Ἀσίας. Ἡ γώρα αὕτη, ἡς λείψανα εἶνε αἱ πλεῖσται γῆσαι τοῦ Αἰγαίου πελάγους, ὑπῆρξεν Ἰσας ἡ γέφυρα ἐκείνη, δι' ἣς ἀπὸ τῆς κοιτίδος τῆς ἀνθρωπότητος, τῆς Ἀσίας, μισθίσαν πρὸς τὰς γώρας ταύτας οἱ πρῶτοι καὶ ἐν νηπιώδει καταστάσει διατελέσαντες ἥγειρωποι, ἡ ἀρχαποιείδεις πίθηκοι.

Αλλὰ εἰς τίνας γεωλογικὰς περιόδους ἀνήκει τὸ Ἑλληνικὸν χέρσωμα, ὅπερ τοιαύτας ὑπέστη μεταβολᾶς καὶ οὐτινος ὁ ἀνθραξ, ἡ ἀσθετος, τὸ φωσφόρον καὶ τὰ ἄλλα χημικὰ στοιχεῖα συνετέλεσαν, ὅπως ἐν τῇ ἐξελίξει τῶν ἐνοργάνων ὅντων ἀναπτυχθῶσιν οἱ μεγάλοι τῆς ἀρχαίας Ἐλλάδος; νόει, δι' οὓς δικαίως σεμνύνεται σύμπασα ἡ ἀνθρωπότητος;

Εἶχεν ἡδη παύσει ἡ περίοδος τῶν τερατωδῶν ἰχθυοσαύρων, τῶν πλησισαύρων, τῶν πτεροδακτύλων καὶ τῶν ἄλλων παραδόξων τεράτων καὶ μόνον τὰ σκελετά αὐτῶν μετὰ πληθύς πολλῶν ἄλλων ζῴων, τεθαμμένα ἐντὸς παχυτάτων στρωμάτων, ὑφίσταντο χημικάς διαλύσεις καὶ μετασυνθέσεις καὶ ἀπελιθούντο. Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην, ἴοντάσιον ἐπικληθεῖσαν, δὲν ὑπῆρχε Πελοπόνησος καὶ Στερεά Ἐλλάς, ἵσως δὲ μόνον χέρσος¹, ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ Πεντελικοῦ ἡ μᾶλλον ἀπὸ τοῦ Ἱεροῦ Ολύμπου καὶ τῆς Χαλκιδικῆς καὶ εἰς τὴν Μικρὰν Ασίαν καταλήγουσα.

Κατὰ τὴν κρητιδικὴν δὲ περίοδον, ἡτις παρηκολούθησε τὴν ιουράσιον, ἐκυοφορεῖτο ἐν τοῖς σπλάγχνοις θαλάσσης οὐρανοῖς οὐρανοῖς λίαν βαθεῖας ἡ Ἑλληνικὴ γώρα. Στρώματα παχύτατα ἀσθετολίθων, ἀργιλικῶν σχιστόλιθων, ψαμμιτῶν καὶ κερολίθων⁽²⁾ κατεκρημνίζοντο διαδοχικῶς

(1) Σημ. Τὸ Πεντελικόν, ὁ Γιμηττός, ἡ Ασυρεωτικὴ καὶ αἱ πλεῖσται νῆσοι τοῦ Αἰγαίου πελάγους συνίστανται ἐκ κρυσταλλοπαγῶν σχιστόλιθων καὶ μαρμάρων, οἵτινες συγκένθως καταλέγονται εἰς τὴν ἀζωτικὴν ἡ προζωικὴν περίοδον, ἡτις εἶναι ἀρχαιοτάτη. Ἐτεροι δριμωὶς γεωλόγοι (Νευμεγρ) θεωροῦσι τὸ χέρσωμα τούτων ὡς ἀνήκοντα εἰς τὴν κρητιδικὴν καὶ διὰ μεταμορφώσεως παραχθέν.

(2) Σημ. Ἄσθετος ὁτιδιον καλεῖται ἡ γνωστὴ ἐκείνη πέτρα, ἐξ ἣς διὰ πυρώσεως ἐξάγουσι τὴν ἀσθετον ἀσθετόλιθος εἶναι καὶ τὸ μάρμαρον. Ἄργιλικὴς σχιστόλιθος καλεῖται πηλὸς ἀποπτερωθεὶς καὶ σχιζόμενος εἰς πλάκας ἐκ τοιούτου λίθου κατακευάζονται αἱ πλάκες τῶν σχολείων καὶ τὰ κονδύλια. Ψαμμιτὴς εἶναι ἀμμος ἀποπτερωθεὶς ἐκ τούτου κατακευάζονται τοὺς ἀκονιστικοὺς τροχούς. Τέλος κερόλιθος εἶναι πέτρα δημοία περίπου πρὸς τὸν γνωστὸν πυρόλιθον (στουρναρόπετρα).

ἐν τῇ πρὸ ἐκατομμυρίων ἐπῶν ὑπαρξάσῃ ταύτη θαλάσση, παταφερόμενα ἀπὸ τονος ἡπείρου, οὐ μαρτίνη κειμένης. "Ωστε ἡ Ἑλληνικὴ γώρα εἶναι συμπλήρωμα θραυσμάτων ἄλλης γώρας, καταστραχείσης ὑπὸ τῶν ὑδάτων καὶ ἔξαφανισθείσης.

**

"Ἐπὶ τοῦ πυθμένος τῆς κρητιδικῆς ταύτης θαλάσσης συνεχεῖς ἐκρήτεις ἐλάμβανον γώραν καὶ ἐπὶ τῶν ἐγκάτων τῆς γῆς ἐξελύνοντο τότε διάφορα πετρώματα πυριγενῆ, ἀτινά μεταμορφωθέντα ἐν τῇ παρόδῳ τῶν γεωλογικῶν αἰώνων, μετεβλήθησαν εἰς τοὺς πολλαχούς τῆς Ἑλλάδος ἀπαντῶντας ὄφειτας⁽³⁾, οἷος εἶναι π. γ. ὁ ὁρευτικὸς ὅγκος ὁ παραλλήλως πρὸς τὰς μεταηθρίους κλιτούς τῆς Γερανείας διήκουν.

"Ἐνῷ δὲ τὰ πετρώματα ταῦτα ἐν τῇ θαλάσσῃ κατεκρυμνίζοντο, συγχρόνως ὁ φλοιὸς τῆς γῆς συνεπτύσσετο ἵγιαρότατα καὶ διαφράξας καὶ ἐγκρατίζοντο ἐπὶ αὐτοῦ μεγάλαι πηγαῖ, ἀποτελέσασαι διειράσας ὅτι σειράς ὄφεων καλοῦμεν. Τούτων ἄλλαι μὲν εἶχον διεύθυνσιν ἐξ Α πρὸς Δ, ὡς ἡ Γερανεία, ἡ Οθρυς, ἄλλαι ἐκ τῶν ΒΒΑ πρὸς τὰ NNA, ἐν Δ δὲ Πελοπονησῷ καὶ Αἰτωλίᾳ ἐκ τῶν ΒΒΔ πρὸς τὰ NNA. Οὗτοι τὰ πετρώματα, ἀτινά ἐν ἀρχῇ ἐριζοντιών ἐπεστρώθησαν ἐπὶ τοῦ πυθμένος τῆς κρητιδικῆς θαλάσσης, ἀνυψώθησαν ἀκολούθως καὶ ἀνέδυσαν βρεδέως τῶν κυμάτων τῆς θαλάσσης, ἀποτελέσαντα γέρσον, ἥτις κατ' ἀρχὰς μὲν ἦτο γθαμαλὴ καὶ ἐπίπεδος, προϊόντος δὲ τοῦ γρόνου κατέπτη δρεινὴ καὶ ἀνόμαλος.

"Πάντως ἐν μέσῳ τῶν πτυχῶν τούτων καὶ μεταπλήσσεων τημάτων τῆς λιθοσφαίρας ἐγεννήθησαν καὶ ρήγματα ἐν αὐτῇ, διαφράσους λαβόντα διευθύνσεις, ἐξ ὃν δύο, παραλλήλως σχεδόν, διήκοντα, συνεπέλεσαν βραδύτερον πρὸς σχηματισμὸν τῆς ταφροειδοῦς συνιζήσεως τημάτος τῆς λιθοσφαίρας, σχηματίσαντος ἐν τῇ παρελεύσει τῶν αἰώνων τὸν Κορινθιακὸν κόλπον.

"Κατὰ τὴν περίοδον δὲ ταύτην, καθ' ἣν ἐκυοφορεῖτο ἡ Ἑλληνικὴ γῆ καὶ ἀνέδυσεν αὐτὴ ἐκ τῶν σπλάγχνων τοῦ ὡκεανοῦ, οὔτε πτηνά, οὔτε θηλαστικά ζῷα ὑπῆρχον ἐπὶ τῆς τότε χέρσου, ἄλλα μόνον ἐρπετά, ἰγοῦς, διάφορα ἄλλα κατωτέρου ὀργανισμοῦ ζῷα καὶ πλεῖστα διτρακόδερμα. Ἐκ τούτων ὡς γνώρισμα γασκατηριστικὸν τῆς κρητιδικῆς περίοδου γρητιμένουσιν, ἐκτὸς τῶν κελυφίων τῶν τρηματορόων, ἀτινά ἀπαντῶμεν ἐντὸς τῆς κυμαλίας, καὶ οἱ ἱππονύραι, ἥτοι μαλάκια δίθυρα, ὃν τὸ ἐν κέλυρος ἥτο παραδόξως λίαν ἀνεπτυγμένον τοῦ ἑτέρου καὶ εἴχε σχῆμα κωνοειδὲς ἢ πρὸς κέρας δύοιον.

"Οπως λοιπὸν κατὰ τὴν ιουράσιον περίοδον καὶ τὰς ἀρχαιοτέρας ταύτης διζωικὸς καὶ φυτικὸς κόσμος τὰ μέγιστα διέφερε τῶν φυτῶν καὶ ζῴων τῆς παρούσης

(3) Σημ. Ὁρείτης εἶναι πράσινον τι πέτρωμα μελακόν καὶ εῦξετον, ἐκ τοῦ διποίου κατακευάζουσι στήλας, ἵγδια φαρμακοποιῶν κτλ.

ἐποχῆς καὶ ἐστερεῖτο μορφῶν τελειοτέρων, οὕτω καὶ κατὰ τὴν ἰουράσιον. Τὰ δάση ταύτης δὲν εἶχον τὸν πλούτον καὶ τὴν ποικιλίαν νεωτέρων περιόδων, ἐστεροῦντο δὲ τοὺς ὡραιοτέρους αὐτῶν κόσμου, τῷν πτηνῶν καὶ τῷν θηλαστικῶν! Κατὰ τὴν τριτογενῆ δύναμιν περίοδον, ἣτις ἔπειται τῆς κρητιδικῆς καὶ ὑποδιαιρεῖται εἰς ἡώκαιρον, μεωκαιρον καὶ πλειόκαιρον, ἡ ζωὴν πλάσις κατέστη τελειοτέρα καὶ ζῆνθι θηλαστικὰ πελώρια ὑπῆρξαν οἱ κάτοικοι τῆς τότε Ἐλλάδος.

**

Ἐκ τῶν γενομένων ὑπὸ τῶν γεωλόγων ἔρευνῶν ἔξαγεται, ὅτι ἡ ἥρθεῖσα ταφροειδῆς κοιλότης τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου εἶγεν ἀσκούντως βαθυνθῆ κατὰ τὰς ἀργάς τῆς πλειοκαίνου περιόδου καὶ μεταβληθῆ εἰς ἐπιμήκη λίμνην, ἡς ἡ ἐπιράνεια δὲν ἔξει /ε πολὺ τῆς ἐπιτρανείας τῆς τίτε Θαλάσσης. Ἡ λίμνη αὕτη, εἰς ἣν οἱ γείμαρροι κατέφερον ἀπὸ τῶν ὅρέων τῆς παρακειμένης στερεᾶς μεγάλας ποσότητας κατακρημνισμάτων. διετέλεσεν ὑπάρχουσα ἄχρι τῶν κατωτέρων βαθμίδων τῆς πλειοκαίνου ἐποχῆς, ὅτε καὶ τὰ μεσόγεια τῆς Πελοπονήσου εἶχον ἐλευθερωθῆ τοιούτων λιμνῶν, καὶ μόνον αἱ λίμναι τῆς Μεγαλοπόλεως, τῆς Σπάρτης, τοῦ Ἀγρινίου, τῶν Θηρέων καὶ Θεσσαλίας παρέμενον.

Πρὸ τῆς ριθείσης ἐποχῆς ἡ Μεσόγειος Θάλασσα λίαν ἀπευχεὶς τῆς Πελοπονήσου, διέτι τότε οὐδὲ αὐτὸ τὸ Ιόνιον Πέλαγος εἶχε σχηματισθῆ. Κατὰ τὴν ἐποχὴν δύνως ταύτην, ἔνεκεν τῶν πολλῶν ρηγμάτων, ἀτινα εἶχον γεννηθῆ ἐπὶ τῆς λιθοσφαίρας, ἐγένοντο συνιζήσεις μεγάλων τμημάτων τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς, καὶ οὕτως ἡδυνήθη ἡ Θαλάσσα διαρκῶς γωροῦσα πρὸς ἀνατολὰς νὰ σχηματίσῃ τὰς δυτικὰς ἀκτὰς τῆς Πελοπονήσου καὶ Στερεάς Ἐλλάδος, ἀρ' ὧν ἀπεκόπησαν αἱ Ιόνιοι νῆσοι. Στρώματα θαλασσογενῆ τῆς ὑποπλειοκαίνου ἐποχῆς εὑρίσκομεν οὐ μόνον ἐν Ἰταλίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν Μεσσηνίᾳ, φθίνοντα μέγιος ὅψους 350 μέτρων ὑπὲρ τὴν θαλάσσαν, ὥπερ δῆλοι, ὅτι τὰ στρώματα ταῦτα ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἔπειθον ἔξαρσιν 350 μέτρων.

**

Οὕτω χωροῦσα διαρκῶς ἡ Μεσόγειος Θάλασσα πρὸς ἀνατολάς, διέρρευε διὰ τῶν κυμάτων αὐτῆς τὰ προγώμιτα τῶν διαφόρων λιμνῶν, αἴτινες τότε πολλαχοῦ εὑρίσκοντο ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γῇ (1). Διὰ τοῦτο τὰ ἐντὸς τοιούτων λιμνῶν ἐπιστριθέντα ὑδατογενῆ πετρώματα κατ' ἀργάς μὲν ἦσαν γεννήματα γίλικέων ἴδιων, ἀκολούθως ὄραλμήρων καὶ τέλος καθαρῶν θαλασσῶν.

Ἐνῷ δὲ καὶ ἐν τῇ Κορινθιακῇ λεκάνῃ τοιαῦται ἀλλοιώσεις ἐγένοντο, ἥρξαντο συγχρόνως ἐν αὐτῇ νὰ

(1) Σημ. Τοιαῦτην λίμνην φαίνεται, ὅτι ἀπέταξε μέγιρι τῶν ἀρχῶν τῆς παρούσης περιόδου καὶ ὁ κόλπος τῆς Σαλαμίνος, ὅτις ἔκειται μέχρι τῶν Μεγάρων. Διὰ τῆς διαβρωτικῆς τῶν κυμάτων ἐνεργείας ἤνοιξαν τὰ δάσημα τῆς Σαλαμίνος στενά καὶ ἔξερρευσε τὸ ἐν τῇ προρρητείῃ λίμνη γλυκὺν ὅθρα.

Ιλαρμάνωσι γῷραν μετακινήσεις καὶ μεταπτύσσεις τμημάτων τῆς λιθοσφαίρας, καιμένων παρὰ τὰ σχηματισθέντα ρήγματα, καὶ νὰ βυθίζηται περισσότερον ὁ πυθμῆν τῆς ταφροειδοῦς λεκάνης τῆς Κορίνθου, διευκολυνομένης οὕτω τῆς εἰς αὐτὴν εἰσβολῆς τῆς ἐκ δυσμῶν διηγεκάς πρὸς ἀνατολὰς γωρούσσης Μεσογείου Θαλάσσης.

Διὰ τῶν μετακινήσεων τούτων καὶ συνιζήσεων τμημάτων τῆς λιθοσφαίρας ἡ πρώην Κορινθιακὴ λίμνη μετετραγματίσθη κατὰ τὴν ἄνω πλειόκαιρον ἐποχὴν εἰς θαλάσσιον βραχίονα ἡ κόλπος (1). διετις ἀρχόμενος ἀπὸ τῶν Ιωνίων νήσων καὶ διερχόμενος τοὺς νῦν κόλπους τῶν Πατρῶν καὶ τῆς Κορίνθου κατέληγε περίου παρὰ τὴν Αἴγιναν καὶ τὴν Βάρην, κειμένην ὡς γνωστὸν παρὰ τὴν ἀκραν τοῦ Υμηττοῦ. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην δὲν ὑπῆρχε Κορινθιακὸς Ἰσθμός! Τὰ νῦν εύφορωταταί Β παράλια τῆς Πελοπονήσου, ἤτοι τὸ Ευλόκαστρον, τὸ Κιάτον, τὸ Αλγιων, αἱ Πάτραι κτλ. τότε δὲν ὑπῆρχον, ἀλλ' ἐκαλύπτοντο ὑπὸ τῆς θαλάσσης, ἥτις ἔθινε μέχρι τῶν προπόδων τῆς Κυλλήνης (Ζίριας), τῶν Ἀροαρίων Ὁρέων καὶ τοῦ Παραγαϊκοῦ, ἐνῷ τὰ νῦν βόρεια παράλια τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, ἤτοι ἡ Ναυπάκτος (τὸ Γαλαξείδιον) ἡ Ἰτέα (παρὰ τὴν Ἀμφισσαν), ἡ Ἀντίκιρρα κτλ. πολὺ ἀπειγον τῆς τότε θαλάσσης.

(Ἐπειτα τὸ τέλος)

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Ἐκ τοῦ πολεύθρου λίγου συγγράμματος τοῦ

Καριλλού Φλαμαρίωνος

• Ο ΚΟΙΣΜΟΣ ΠΡΟ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ.

καὶ μετάφρασιν

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Δ. ΒΑΛΒΗ

(Συνέχεια καὶ τέλος)

'Ο οὐσιώδης ψυχικὸς γαρακτὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶνε ἡ ἵκανότης πρὸς τὸ ποιεῖσθαι ἀγαίρεσιν· τοῦτο δὲ μάλιστα ἀποτελεῖ τὸ ἴδιάζον τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς. Αφαιρέστε ταῦτην τὴν ἵκανότητα, καὶ ὁ ἀνθρωπὸς κατέργεται πάλιν εἰς τοῦ ζῷου τὴν κατάστασιν. Άλλ' ἡ ἵκα-

(1) Σημ. Ό τῶν γεωγραφῶν σοφὸς κριτής τοῦ 1887 ἐνῷ λέγει, ὅτι «ἡ μεταξὺ Εύβοιας καὶ στερεάς εἶνε κυρίως μεσόγειος οὐάλασσα καὶ ὅχι κόλπος»; Διὰ τὸν Καττεγάτην καὶ Σκαγεράκην ἀποραίνεται, ὅτι ἐδὲν εἶνε ο αλάσσης εἰς βραχίονες οὕτε κόλποι: ΑΛΛΑ ΠΟΡΘΜΟΙ (!!). Καὶ δύνατος μὲν Εύβοιας κόλπος ἔχει μῆκος 150 χιλιομέτρων καὶ πλάτος μέγιστον 20 χιλ. ὁ Σκαγεράκης μῆκος 480 χιλ. καὶ πλάτος 110—140 χιλ. καὶ ὁ Καττεγάτης μῆκος μὲν 200 χιλ. καὶ πλάτος 60—130 χιλ. Επόμενον ἵτον νὰ διαστρεβλωθῇ οὕτως ἡ ἀλήθεια παρ' ἀνδρέας ἀρνηθέντος τὴν υπερβολὴν ὀλοκλήρου ήμιανεξαρτήτου κράτους τοῦ Καναδά (Minisippiοf Canada). Παρβλ. ἔκθεσιν διδαχτικῶν βιβλίων 1887—88 Β ἐπιτροπῆς σελ. 104, 108 καὶ 70.